

LA REALITAT MÉS IMMEDIATA A TRAVÉS DE LA GRAN ENCICLOPÈDIA DE MALLORCA

Pere Fullana
Director de la GEM

El projecte de la Gran Enciclopèdia de Mallorca es va iniciar el 1987, promogut per l'empresari mallorquí Pere A. Serra Bauzà, president del Grup Serra, amb el suport inicial d'un grup de periodistes que treballaven als diaris Última Hora i Baleares. Ben aviat, el projecte es posà en mans del catedràtic de la Universitat de Madrid, el filòleg i poeta mallorquí Miquel Dolç i Dolç que en va ser nomenat director, i d'un grup de professionals que constituïren el Consell de Direcció (Josep Mascaró Passarius, Llorenç Capellà, Guillem Frontera, Damià Ferrà-Ponç i Pere Serra Bauzà). Es contractà un grup de joves universitaris i es vertebrà el cos de recerca i redacció. Ja el desembre de 1988, se n'inicià la publicació en fascicles de setze pàgines en el dominical Brisas, d'Última Hora i Baleares. Des de llavors, i de forma ininterrompuda, l'enciclopèdia s'ha anat publicant seguint aquest

model, amb els avantatges i inconvenients que té aquest sistema. Tot just el 30 novembre de 1997 es conclou la publicació del volum devuitè, el penúltim. Aquest mateix tom ja inclou una part del suplement o apèndix que es tancarà a mitjan volum denou. L'última part del darrer volum serà destinat a índex onomàstic. L'obra tindrà encara dos volums més destinats a l'Atles de la Gran Enciclopèdia de Mallorca, una obra que tindrà dues parts diferenciades. D'una banda serà un recorregut per la geografia illenca, municipi a municipi, i, de l'altra tindrà la versió més modernitzada del plànol de Mallorca (escala 1:25.000). En total, seran setanta fascicles i setanta plànols.

La Gran Enciclopèdia de Mallorca, com indica el seu nom, té un caràcter local, sense caure en limitacions de caràcter localista. Ara bé, l'usuari pot trobar-hi resposta sobre qualsevol qüestió relacionada amb Mallorca. Va ser ideada, des de l'inici, com una eina de consulta tradicional, com un

conjunt que abastàs totes les ciències (sobretot les de caràcter humanístic, perquè eren les que estaven més treballades fins aquell moment) i tots els aspectes de la vida cultural, social, política, econòmica de Mallorca. Havia de ser un referent clar, una obra de caràcter analític, ordenada alfabèticament. En aquest sentit, s'ha donat entrada als fets, als personatges i als aspectes més rellevants del present i del passat de Mallorca o relacionats directament amb Mallorca. Ningú no pot defugir que la principal finalitat d'una enciclopèdia és servir de primer contacte amb una realitat que es vol estudiar, o senzillament conèixer superficialment o aprofundir-hi. Per això, ha de ser fàcil de consulta, sobretot perquè l'accés no sigui difícil, sinó clar, fins i tot per a no iniciats. Per això es va optar per l'ordre alfabètic, i no pel temàtic, amb les dificultats que això pugui tenir per als no iniciats i per a tots aquells que no saben molt bé què cercar o a on cercar. En qualsevol cas, bona part d'aquesta qüestió es soluciona a través de la veu Mallorca.

Ja en un sentit didàctic, la GEM és una eina de gran utilitat per conèixer l'entorn en què vivim i la nostra realitat més immediata, tant si s'utilitza des d'una perspectiva general per anar a la concreció, com si es parteix d'aspectes concrets i es vol arribar a tenir una visió general. Per això, cal partir de l'estructura general de la GEM que podríem resumir en onze apartats o grups temàtics (podrien ser més, però per simplificar-ho, ho deixam en onze): biografies, toponímia, associacions (entitats), art, costumari, flora, fauna, establiments, premsa, patrimoni i altres.

Cadascun d'aquests grans temes o apartats ens portaria a altres, talment com si cercàssim en una base de dades interactiva, o en un sistema de xarxa, de tal manera que al llarg de tota l'obra també s'hi poden trobar veus de referència que remeten a altres veus més explícites i explicatives.:

Biografies: polítics, escriptors, investigadors, professionals, eclesiàstics, esportistes, artistes en general, ...

Toponímia: ciutats, pobles, llogarets, barris, possessions, propietats, indrets, pous, fonts, aljubs, molins.

Associacions (entitats): esportives, financeres, religioses, benèfiques, sanitàries, culturals, musicals, polítiques.

Art: pintura, escultura, arquitectura, cinema, fotografia, música, teatre, ...

Costumari: festes, celebracions, gastronomia...

Flora: arbústica, herbòria, gramínia...

Fauna: mamífers, rèptils, peixos...

Establiments: hotels, bars, llibreries, botigues, centres culturals (sales d'exposicions, etc.) ...

Premsa: diaris, setmanaris, premsa forana...

Patrimoni: esglésies, convents, casals, palaus...

Altres: gremis, corporacions, famílies, embarcacions,

Aquesta estructura particularitzada i atomitzada és inclosa en una entrada general, com és ara la veu Mallorca, en la qual es poden trobar tots els aspectes desenvolupats, gairebé de forma temàtica, de gran utilitat didàctica per a tots aquells que pretenen tenir una visió general i des d'aquí anar als aspectes particulars (o a la particularitat). La veu Mallorca, de fet, engloba tots els aspectes històrics, geogrà-

te més general que sovint ja apareix a la veu Mallorca.

En qualsevol cas, l'exercici que es podria fer, seguint l'exemple de la literatura, és a partir de la informació general que es té dels corrents literaris del segle XIX i dels escriptors mallorquins o vinculats a Mallorca, cercar-ne algun de concret que estigui directament relacionat amb l'àmbit local des d'on es treballa. Per exemple cercar un escriptor de Montuïri del segle XIX. En aquest cas pot ser complicat,

La GEM va ser ideada, des de l'inici, com una eina de consulta tradicional, com un conjunt que abastàs totes les ciències.

tics, culturals, antropològics i econòmics d'interès general. I us posam un exemple de caràcter didàctic, analitzat des de les dues perspectives, és a dir, des d'una visió general a la concreció, i viceversa:

A escola s'estudia la literatura del segle XIX a l'Estat espanyol. Aleshores el/la professor/a proposa d'escriure un breu resum d'un escriptor mallorquí d'aquell segle sense donar-los cap pista. Hem partit d'una idea general per això, anam directament a la veu Mallorca, a l'apartat literatura. En aquest capítol, hi podem trobar informació suficient sobre corrents i escriptors rellevants de totes les èpoques. Per això ens centrem directament en el període que ens han encomanat. Podem prendre nota dels noms i posteriorment cercar-los directament per ordre alfabètic. En canvi, si es parteix d'un individu, d'un element concret, es pot fer el mateix i anar a cercar-lo primer per ordre alfabètic i després fer l'exercici d'estudiar el corrent en el qual està inscrit, l'aspec-

perquè podria donar-se el cas que no n'hi hagués cap, però sempre el més simple és mirar la veu del poble (en aquest cas Montuïri). Els pobles estan dividits en quatre apartats (geografia, història, economia i vida social) i podria donar-se el cas que en la Vida social es parli d'aquest escriptor. En cas contrari, al final de la veu sempre hi ha una referència directa als personatges més significatius de la localitat.

A més a més, la GEM ofereix als professors, tant d'ensenyament primari, secundari com batxillerat, la possibilitat de confeccionar itineraris didàctics relacionats amb qualsevol aspecte. Així mateix, el fet que sigui una obra il·lustrada permet a l'alumne tenir un contacte més directe amb les persones, els indrets, objectes... més pròxims. Els requadres que s'adjunten al costat d'algunes veus permeten arrodonir els continguts i oferir la informació des d'un altre punt de vista, potser més literari o més descriptiu. □